

Nr 20.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse för landsfiskalen B. J. Mjöberg från viss ersättningsskyldighet; given Stockholms slott den 8 januari 1932.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

B. v. Stockenström.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 januari 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena friherre RAMEL, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, HOLMBÄCK, JEFFSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet von Stockenström:

I skrivelse den 4 juli 1931 har landsfiskalen i Fässbergs distrikt av Göteborgs och Bohus län Bengt Julius Mjöberg hos Kungl. Maj:t anhållit om befrielse från skyldighet att utgiva ersättning för viss förlust, som genom Mjöbergs försummelse drabbat kronan vid försäljning av fastigheten $\frac{3}{100}$ mantal litt. Ed Balltorp nr 1 Kronogården i Mölndals stad. I ärendet hava infordrade utlåtanden avgivits den 3 augusti 1931 av domänstyrelsen, den 22 oktober 1931 av länsstyrelsen i nyss nämnda

län, den 4 november 1931 av statskontoret och den 23 november 1931 av justitiekanslersämbetet.

Av handlingarna i ärendet inhämtas i huvudsak följande.

Genom brev till domänstyrelsen den 11 oktober 1912 förordnade Kungl. Maj:t om försäljning i fyra lotter av förra överstelöjtnantsbostället Balltorp nr 1 Kronogården i Fässbergs socken. I enlighet härmed försåldes en av berörda lotter, benämnd $\frac{3}{50}$ mantal litt. Ed Balltorp nr 1 Kronogården, till Karl Wilhelm Jansson mot en köpeskillning av 3,710 kronor. Sedan köparen den 15 mars 1924 inbetalt en tiondel av köpeskillningen med 371 kronor samt avlämnat inteckningsförbindelse för ogulden köpeskillning å återstående beloppet, 3,339 kronor, översände länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län den 29 november 1924 denna skuldförbindelse till landsfiskalen i Fässbergs distrikt med anmodan att söka inteckning i hemmanslotten.

Såsom t. f. landsfiskal i distriktet tjänstgjorde då Arvid Börjesson. Denne lämnade sitt förordnande den 22 maj 1925, då Mjöberg tillträdde tjänsten såsom landsfiskal tillsvidare i distriktet.

Under sitt förordnande hade t. f. landsfiskalen Börjesson vid olika tillfällen ämnat ingiva skuldförbindelsen till häradsrätten för inteckning men därvid erfarit, att köparen ännu icke sökt lagfart å fånget.

Lagfart beviljades den 21 april 1925.

Sedan köparen erhållit egnahemslån å 8,500 kronor mot avlämnande av inteckningsförbindelser å samma belopp, sökte Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap inteckning i förenämnda fastighet, och meddelade häradsrätten den 1 september 1925 inteckning å dessa skuldsedlar i fastigheten.

Först den 10 september 1926 redovisade Mjöberg ärendet med inteckningshandling enligt ordern den 29 november 1924. Denna inteckning hade häradsrätten beviljat den 27 juli 1926, vadan kronans inteckning i anseende till förmånsrätten kom att gälla efter hushållningssällskapets.

På ansökan av hushållningssällskapets egnahemsnämnd försåldes egendomen å exekutiv auktion den 5 juni 1930, och inropades denna av sällskapet för 8,000 kronor. För gäldande av kronans fordran, utgörande kapital 3,339 kronor och ränta för tiden 1 januari 1928—5 juni 1930 332 kronor 17 öre eller tillhoppa 3,671 kronor 17 öre, lämnade köpeskillningen sålunda ej någon tillgång.

I avgiven förklaring över en anmälan från länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län till domänstyrelsen om förberörda förhållanden medgav Mjöberg, att ifrågavarande inteckningsärende, som av honom mottagits vid hans tillträde av tjänsten, råkat komma i glömska. Härigenom hade inteckningen icke sökts inom den i 11 kap. 2 § jordabalken stadgade tid och kronan sålunda gått miste om sin förmånsrätt.

Under framhållande att Mjöberg på grund av sin försummelse syntes vara ansvarig för den förlust, kronan sålunda lidit, utverkade domän-

fiskalen på uppdrag av domänstyrelsen stämning å Mjöberg med yrkande, att han måtte förpliktas att till kronan genast utgiva 3,671 kronor 17 öre. Den 8 september 1931 förpliktade Askims, Västra och Östra Hings och Sävédals domsagas häradsrätt Mjöberg att till kronan emot kvitto utgiva nämnda belopp jämte vad kronan kunde visa sig hava utgivit i lösen till häradsrättens protokoll i målet.

Mjöberg har i den inledningsvis omförmälda skrivelser, till stöd för sin anhållan om befrielse från ersättningsskyldighet, till en börjat hänvisat till en av honom den 16 mars 1931 till länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län ingiven förklaring i ärendet, vari han anfört i huvudsak följande.

»Den 21 maj 1925 tillträdde jag landsfiskalstjänsten i Fässbergs distrikt. Vid den inventering, som ägde rum vid tjänsteutbytet, överlämnades den ifrågavarande inteckningen till mig, och vill jag erinra mig, att det upplystes, att hinder mötte för inteckningens sökande på grund av felande lagfart för köparen. Handlingarna blevo så inlagda i ett kassaskåp, varefter ärendet råkade komma i glömska. Vad som bidragit därtill kan jag numera ej med bestämdhet erinra mig, men anledningen torde troligast vara att söka i den mångfald ärenden, alla för mig nya, som mötte vid tjänstens tillträde. Till glömskan torde ock ha bidragit, att jag, som hade ett pålitligt biträde från min förra tjänst, men denne på grund av värnpliktstjänstgöring ej kunnat åtfölja mig till den nya tjänsten, fick övertaga ett mindre vant biträde, som tyvärr strax visade sig opålitligt, och i övrigt fick engagera alldeles ovana personer till min hjälp. Detta gjorde givetvis, att jag själv måste påtaga mig en stor del detaljarbete och i alldeles särskilt hög grad koncentrera tankarna på att kontrollera personalen och den betydliga medelsförvaltningen. Hade jag emellertid från början fått handlägga det ifrågavarande ärendet, är jag övertygad om att den beklagliga glömskan aldrig skulle förekommit.»

I sin nu förevarande framställning har *Mjöberg* vidare anfört:

»Jag erinrar mig nu, att jag vid inventeringen i slutet av maj 1925 förde en minneslista över ärenden, som jag borde särskilt ihågkomma, men egendomligt nog hade ifrågavarande ärende, som kanske var det viktigaste, ej kommit med på denna lista. Möjligen kan detta också hava berott på att jag, som vid min ankomst till Mölndal ett par veckor tidigare erfarit, att där i orten förekom ett ovanligt stort antal lagfartsansökningar, som ej kunde beviljas förr än efter kungörelse, s. k. tre-årslagfart, vid inventeringen fått den oriktiga föreställningen, att det var sådan lagfart, som inväntades. Det torde också kunna ifrågasättas, huruvida det är riktigt, att ortens utmätningsman anförtros uppdrag av ifrågavarande slag, då sådan tjänsteman mera sällan har anledning till inställelse vid domstolarna. Min befattning inom Mölndals stad är uteslutande en utmätningsmanstjänst, då staden har egen allmän åklagare (stadsfiskal). Min åklagaretjänst för en till distriktet hörande lantsocken, Källered, påkallar ej ofta inställelse vid domstol, då socknen endast räknar omkring 800 invånare.

Jag vill ej underlåta framhålla, att min företrädare i tjänsten kunnat

avsluta ärendet, då lagfarten beviljades den 21 april 1925 och han avträdde samma tjänst den 21 maj samma år. Men god tid hade ju återstått för mig att söka inteckningen, och jag åberopar ej detta som skäl för denna min underdåniga ansökan, utan vill blott framhålla, att om en utmättningsman skall fullgöra ett dylikt uppdrag torde han böra antingen på egen bekostnad hålla ombud vid domstolen för bevakning av ärendet eller ock emellanåt personligen inställa sig hos rätten eller domaren för att efterlysa lagfarten.»

Domänstyrelsen har förklarat sig intet hava att erinra mot att framställning i anledning av Mjöbergss ansökan göres hos riksdagen om beloppets efterskänkande.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län har med hänsyn till de omständigheter, sökanden anfört, tillstyrkt framställning till riksdagen om beloppets efterskänkande.

Statskontoret har anfört följande.

Statskontoret finge erinra, att riksdagen i ett flertal fall helt eller delvis efterskänkt belopp, som befattningshavare i statens tjänst varit skyldiga utgiva till kronan. 1925 års riksdag medgav sålunda i enlighet med Kungl. Maj:ts proposition nr 30, att jägmästaren E. Danielsson befriades från honom ålagd skyldighet att utgiva 5,294 kronor 30 öre jämte ränta, under villkor att han inbetalade ett belopp av 500 kronor. Danielssons betalningsskyldighet grundade sig på att han, efter att hava under hand försålt ett parti avfallsvirke, underlåtit att före dess avforsling till köparen avkräva denne säkerhet för köpeskillingen. — I anledning av väckta motioner anvisade 1925 års riksdag (skr. nr 8 A p. 152) ett extra anslag å 14,153 kronor till ersättning åt rektorn vid folkskoleseminariet i Stockholm Anna Sörensen för av henne täckt brist i seminariets räkenskap för budgetåret 1925/1926. Bristen hade uppstått därigenom, att stöld föröfvats ur kassaskåpet i rektorsexpeditionen vid seminariet. En av rektorn Sörensen gjord ansökning om den uppkomna bristens ersättning av allmänna medel hade genom beslut den 16 januari 1925 icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd. — 1930 års riksdag medgav (prop. nr 149, skr. nr 114), att landskamreraren C. F. Johansson finge, under villkor att han inbetalade vederbörande tillkommande anmärkningsprovision, befrias från skyldighet att till kronan utgiva 17,771 kronor 96 öre jämte ränta. Johansson hade försummat att beträffande viss borgensförbindelse vidtaga erforderlig tjänsteåtgärd, på grund varav förbindelsen blivit preskriberad. — Enligt medgivande av 1930 års riksdag (prop. nr 172, skr. nr 115) befriades jägmästaren C. E. L. von Sydow från honom ålagd skyldighet att, på grund av försummelse att före avlämnande av vissa virkespartier avfordra köparen säkerhet för köpeskillingen, till kronan utgiva 9,718 kronor 70 öre jämte ränta.

I de fall, då tjänsteman befriats från ersättningsskyldighet, hade vid begäendet av de fel och försummelser, som föranlett ersättningsskyldighet, förelegat sådana omständigheter, som åtminstone i viss grad kunnat anses ursäktas felet eller försummelsen. Statskontoret ville också erinra, att riksdagens jordbruksutskott i utlåtande nr 27/1930 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående av ersättningskrav mot ovan omförmälde von Sydow anförde, att, då det gällde efterskänkande av sådan betalningsskyldighet till statsverket, som för en tjänste-

man uppstått på grund av försummelse att iakttaga givna föreskrifter, stor försiktighet och återhållsamhet givetvis måste visas från statens sida.

Den försummelse, vartill landsfiskalen Mjöberg gjort sig skyldig, bestode i glömska att i tid hos domstol söka viss inteckning. Det ville synas statskontoret, som om de omständigheter, som föranlett ifrågavarande försummelse, knappast vore av den art, att de borde föranleda ett efterskänkande av kronans fordran mot Mjöberg. I alla händelser syntes ett efterskänkande endast böra ske mot villkor, att Mjöberg, i likhet med vad som bestämdes beträffande ovan omförmälde jägmästaren Daniels-son, av det utdömda beloppet, 3,671 kronor 17 öre jämte lösen, erlade en del, förslagsvis 400 kronor.

Ett efterskänkande av nu ifrågavarande fordran tarvade givetvis riksdagens medgivande.

Justitiekanslersämbetet har intet haft att erinra mot vad statskontoret anfört i ärendet.

*Departements-
chefen.*

Då jag för min del anser förmildrande omständigheter starkt tala till sökandens förmån, vill jag tillstyrka, att Mjöberg helt befrias från den honom ålagda ersättningsskyldigheten.

Enär dylikt efterskänkande icke bör äga rum annorledes än efter riksdagens medgivande, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att landsfiskalen i Fässbergs distrikt Bengt Julius Mjöberg må befrias från honom genom Askims, Västra och Östra Hisings och Sävedals domsagas häradsrätts dom den 8 september 1931 ålagd skyldighet att till kronan utgiva 3,671 kronor 17 öre jämte lösen.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.